

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1553. usque ad annum 1557

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1771

VD18 9011857X

§. 3. De idiomate latino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66565)

§. II.

De Linguarum studio.

Linguarum studium de se nec difficultate, nec tædio caret: altera vero ex parte homo ex primæva naturæ inclinatione deses, ac laboris impatiens est: quapropter ob duplicem hanc rationem politiorum linguarum studia jacebant neglecta, & quidem ab eo adhuc tempore, quo scholis ea redierat tranquillitas, qua per Barbarorum incurfus diu privatæ exstiterant.

§. III.

De idiomate latino.

Tum folius latini idiomatis cura habebatur, & tamen soli ferme erant Ecclesiastici, qui hanc linguam callebant, quamvis in horum numero etiam Monachos, ac Religiosos comprehendamus. Equidem hujus idiomatis peritia Clero tam Regulari, quam sæculari omni tempore erat necessaria, ac sine illius studio nec Sacræ Paginæ, nec Theologiæ, jurisque Canonici libri intelligi, imo nec Divina Officia, prout tum in Ecclesia usitata erant, recitari poterant: æst corrupto illo, de quo loquimur, sæculo hæc eadem lingua ab ea puritate, elegantia, ac concinnitate, qua Augusti ætate florebat, tantopere degenerabat,

bat, ut vix amplius sibi similis videretur, & nonnisi quædam illius, præclara tamen adhuc vestigia in Patribus, qui primis Ecclesiæ Latinæ sæculis inclaruere, reperirentur: quapropter vix non aliud idioma præter latinum est, quod hodiedum studiose est addiscendum, si quis illud intelligere velit, prout manifeste experiuntur illi, qui vel necessitate, vel curiositate animati acta, decreta, Constitutiones, literas, vel alia monumenta, quæ ab hisce ignorantia, & barbariei sæculis ad nos transmissa supersunt, perlegere student.

Postquam vero quidam acrioris, magisque felicitis ingenii homines probatiores illos Scriptores, qui olim totius Italiæ decus, ac gloria exstiterant, quorumve fama a longo tempore resuscitata certe nunquam interitura est, perolvere studuerant, tandem purioris linguæ nitor resplendescere, ac barbaries, cujus imperio passim etiam docti nequidem de infausta sorte querentes sese subjecerant, excuti cæperat: quinimo tum non pauci erubescabant in latino sermone iis barbaris, ac obsoletis uti verbis, quæ tamen olim, si quis vel lingua, vel calamo ea proferre noverat, jam viri docti nomen emeruerat. Porro fontes magis celebres, e quibus tandem detecta linguæ puritas hauriebatur, e-

rant Cicero, Salustius, Titus Livius, Virgilius, Horatius, totque alii, qui per tantum temporis spatium vel oblivione erant sepulti, vel penitus neglecti: hi tandem sedulo conquisiti perlegebantur non sine magna nitidi sermonis voluptate, attentaque horum Auctorum lectio adeo cunctis erat familiaris, ut sensim Universitates aliam induerent faciem, stylusque magis elimatus, ac elegans invalesceret, hocque pacto oratio magis conspicua, atque intellectu facilior evaderet, hinc exulare jubebantur detortæ illæ Rhetorices figuræ, ac ridiculæ verborum magniloquentiæ, quibus antea orationes turgebant: ex adverso suapte fluens dicendi facilitas, ac minime affectata sermonis elegantia sapere cæperat, unde latini idiomatis integritas reflorescere cernebatur, ac paucos intra annos probatos Auctores a vulgaribus discernendi facultas redierat. Ceterum inter illos, qui præcedentium Sæculorum barbariem fugillabant, ferme primus erat Laurentius Valla, qui præ ceteris etiam prior incultum dicendi genus declinandi præcepta dictabat, unde haud immerito inter ævi sui Scriptores tanquam præcipuus celebratur, qui eloquentiæ latinæ suum nitorem reddiderat; nam eam adeo splendidam habuit, ut felicioris sæculi Scriptores

*Walch. hist.
crit. lat.
ling. p. 103.
Et seq.*

ptores illam non sine æmulatione imitari certarent. Idem quoque Latino sermone obsequium præstabat Chrysoloras, qui, quamvis origine Græcus esset, excellens tamen latinitatis Magister discipulos enutriebat sibi haud impares, aut omnino superiores; prodibant enim ex ejus Gymnasio Leonardus Aretinus, Franciscus Barbarus, Guarinus Poggius, pluresque alii, qui latinis locutionibus suis longe antecellunt potissimos mediæ ætatis Scriptores, dum isti tempore priores latino idiomate quasdam elucubrationes vulgaverant. Erasmus quoque tam in sermonibus, quam scriptis suis magnam prodebat eloquentiam, nec minus Hermolaus Barbarus, Mantuanus Carmelita, Picus Mirandulanus, Angelus Politianus, Bembo Cardinalis, Manutii, Sadoletus, Muretus, pluresque alii utebantur illa in dicendo facundia, atque orationis elegantia, quæ per tot sæcula ignorabatur, progressu autem temporis semper magis, magisque elaborata fuerat. Eo etiam tempore in Italia, Galliis, & Germania Viri docti, quos nec vetus Roma repudiasset, florebant, atque inter Hispanos Ludovicus Vives operibus suis Reipublicæ literariæ insignia præstabat obsequia, præcipue illa elucubratione, ubi prolixiori sermone de corruptis moribus differabat:

bat: nunquam enim hodierno etiam ævo hujus operis lectio animum fatiare potest, quamvis jam longo abhinc tempore ingens fuerit sollicitudo evitandi potissima ex illis vitiis, quæ idem Scriptor ibidem jure merito redarguebat, ac cum ingenti mentis acumine damnabat. Ipse etiam Nicolaus V. Pontifex horum Doctorum conatus ope, ac consilio promovebat; verebatur enim, ne ob eruditorum penuriam uberrimi retardarentur fructus, quos ex illorum vigiliis, ac laboribus se reportaturum sperabat, quapropter eos beneficiis cumulabat, suisque sumptibus etiam ex remotissimis regionibus scriptos Codices, quotquot reperiri poterant, conquiri jubebat, eo fine, ut Viri docti literariis hisce suppetiis adjuti eo facilius studiis vacare, atque exactius suas orationes ad veterum Auctorum leges componere, illorumque eruditione magis proficere valerent. Insuper Paulus V. Summus Pontifex confirmato Clementis V. diplomate ad studiorum incrementa adeo proficua ipse Anno post Christum natum millesimo sexcentesimo decimo præcepit, ut illi, qui in linguarum peritia plus ceteris eminent, in assequenda Doctoratus laurea omnibus præferrentur, si autem Religiosi forent, ad Ordinis sui dignitates præ ceteris promo-

promoverentur. Hac ratione gloriosissimus hic Pontifex pro communi Ecclesiæ utilitate propriæ gloriæ cupiditatem hominibus ferme congenitam impendebat, hujusque æmulationis stimulo maximum literis vacandi ardorem excitabat, quo in genere æquitatis partes ad amissim adimplevit, cum indignum sit, quod Doctoris nomen nonnisi inanis titulus esset, cum potius scientiæ merito conquiri, ac per hoc honorari deceat, ut id, quod per hoc nomen significatur, re adimpleatur. Denique summa necessitas prohibet, ne ad quoscunque dignitatum gradus alii, nisi illi, qui digne illis defungi possunt, evehantur, nam moderatique regiminis cura, quæ cunctos Superiores decet, duntaxat illos comitatur, qui suis subditis eruditionis luce præfulgere valent.

§. IV.

*De quorundam Sæculi XV, & XVI.
Scriptorum dotibus.*

Si nihilominus fervente hac Doctorum æmulatione in pluribus incompta dicendi, scribendique ratio deprehenditur, id potissima ex parte adscribendum videtur nimis contortæ Ciceronis imitationi; quidam enim Sæculi XV, & XVI. Scriptores hujus Oratoris verba, ipsosque dicendi modos suis operibus
in-